

"לבניינה של תורה" – חלק רל"ח

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי מו"ר רה"י

--- הזכות ללמד תורה לאחרים ---

הקדוש חיבר המשנה. והוא קיבץ כל השמועות וכל הדינים וכל הביאורים והפירושים ששמעו ממשה רבינו ושלמדו בית דין שבכל דור ודור בכל התורה כולה וחיבר מהכל ספר המשנה... ולמה עשה רבינו הקדוש כך ולא הניח הדבר כמות שהיה? לפי שראה

שתלמידים מתמעטין והולכין הולכין והצרות מתחדשות ובאות ומלכות רומי פושטת בעולם ומתגברת. וישראל מתגלגלין והולכין לקצוות. חיבר חיבור אחד

להיות ביד כולם כדי שילמדוהו במהרה ולא ישכח.

ור' יוחנן חיבר הגמרא הירושלמית בארץ ישראל אחר חרבן הבית בקרוב שלש מאות שנה... ומכלל החכמים שקיבלו מרבא רב אשי ורבינא...

וכאן מתחיל הרמב"ם לערוך רשימה בסדר הפוך, מן הסוף להתחלה:

נמצא מרב אשי עד משה רבינו עליו השלום ארבעים דורות ואלו הן: רב אשי מרבא, ורבא מרבה... ורבינו הקדוש מרבי שמעון...

ברצוני להעלות בפני ציבור בני הישיבה הצעה גדולה וחשובה, שהיא קלה לקיום ותלויה בעיקר בהחלטת הלב.

הרמב"ם כתב הקדמה נפלאה ליד החזקה, בין השאר מבאר הוא שם ומפרט את סדר מסירת תורה שבעל פה:

"כל המצות שניתנו לו למשה

ברצוני להעלות בפני ציבור בני הישיבה הצעה גדולה וחשובה, שהיא קלה לקיום ותלויה בעיקר בהחלטת הלב.

בסיני בפירושן ניתנו. שנאמר "ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה". 'תורה' זו תורה שבכתב, 'והמצוה'

זו פירושה. וצונו לעשות התורה על פי המצוה. ומצוה זו היא הנקראת תורה שבעל פה... והמצוה שהיא פירוש התורה לא כתבה אלא צוה בה לזקנים וליהושע ולשאר כל ישראל... ומפני זה נקראת תורה שבעל פה. וליהושע שהוא תלמידו של משה רבינו מסר תורה שבעל פה וצוהו עליה. וכך יהושע כל ימי חייו למד על פה. וזקנים רבים קבלו מיהושע... ור' יהודה בנו של רבן שמעון זהו הנקרא רבינו הקדוש והוא קיבל מאביו ומר' אלעזר בן שמוע ומר' שמעון חביריו. רבינו

אחר דף, עוד ועוד. ליצור רצף של לימוד, לסיים את המסכת של הישיבה צריכה להיות שאיפה של כל אחד ואחד מאתנו. דיברנו כאן פעמים רבות בעניין לימוד הדף יומי, ומי שלא מתאים לו בשלב זה אז קיים בישיבה מסלול של עמוד יומי, מסגרות אלו מאפשרות לסיים ש"ס. לא בשמיים הדבר, הכל תלוי בהחלטת הלב, בשאיפה וברצון. צריך לפתח בעצמינו את השאיפה הזו, לסיים ש"ס, ללמוד עוד מסכת ועוד מסכת. הלימוד הזה מדרבן כל אחד לקיים באמת "והגית בו יומם ולילה", מי שאחוז בגמרא קשור בלימוד התורה, שם נמצא האור, שם מקור הברכה.

הגמרא במסכת קידושין¹ ישנה סוגיה ביחס שבין תלמוד תורה לבין המעשה, ובין:

"וכבר היה רבי טרפון וזקנים מסובין בעלית בית נתזה בלוד, נשאלה שאילה זו בפניהם: תלמוד גדול או מעשה גדול? נענה רבי טרפון ואמר: מעשה גדול, נענה ר"ע ואמר: תלמוד גדול, נענו כולם ואמרו: תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה".

התוספות בקידושין² מקשים שלכאורה מהגמרא בבא קמא³ (בלימוד הדף היומי סיימו לא מזמן פרק ראשון במסכת בבא

ויהושע ממשה רבינו, ומשה רבינו מפי הגבורה. נמצא שכולם מה' אלהי ישראל". ע"כ לשון הרמב"ם.

שמעתי לפני שנים רבות, ממורי ורבי הרב יעקב כץ שליט"א הגדרה נפלאה למהות לימוד הגמרא, ואני מקווה שההגדרה הזו תהיה חרוטה על לב השומעים, על לב כל אחד ואחד מאתנו: "ללמוד גמרא זה להיות הכי קרוב שאפשר להר סיני!" כפי שלימדנו הרמב"ם - "כלם מה' אלוקי ישראל".

הגמרא היא ההתפרטות של דבר ה' למשה בהר סיני, ואם כן, מה שגבה מעלת לימוד הגמרא! לדאבונו, קיימת נסיגה בלימוד הגמרא בקרב התלמידים הצעירים, חובשי ספסלי הישיבות התיכוניות. בשל הקושי בלימוד הגמרא, שינו את תכנית הלימודים ויצרו מסגרת קלה יותר, לומדים כמה חוברות ובוזה יוצאים ידי חובת מטרות חיצוניות כאלו

ואחרות. לעומת זאת, אצל המבוגרים קיימת תופעה הפוכה של נהירה וחזרה אל לימוד הגמרא. רואים בחוש שיהודי האחוז בלימוד הגמרא אחוז בלימוד תורה!

אמש נישא תלמיד הישיבה בשעה טובה, וסמוך לחופה ערך סיום מסכת. כמה נפלא היה הדבר, איזו רוממות של תורה הייתה לו בכניסה לחופה! צריכים אנו להתקשר סיני, לסיים מסכתות, ללמוד דף

לא בשמיים הדבר, הכל תלוי בהחלטת הלב, בשאיפה וברצון. צריך לפתח בעצמינו את השאיפה הזו, לסיים ש"ס, ללמוד עוד מסכת ועוד מסכת. הלימוד הזה מדרבן כל אחד לקיים באמת "והגית בו יומם ולילה", מי שאחוז בגמרא קשור בלימוד התורה, שם נמצא האור, שם מקור הברכה.

¹ מ' ע"ב.

² תוד"ה תלמוד גדול.

³ י"ז ע"א.

בישיבה, אפשר ללמוד עם האח הצעיר בבית שעוד לא זכה בדיוק לטעום טעם לימוד גמרא בשמחה - להביא את תורת הישיבה הביתה, אך אני רוצה להציע אפשרות נפלאה נוספת שהייתי עד לה. השבוע נסעתי יחד עם החברותא שלי, הרב דוד תורג'מן, ראש ישיבת דימונה, לאזכרות של חברינו מקרב סולטן יעקב. בדרך עסקנו בשאלה הגדולה: איך להרבות תורה בישראל? מה אפשר לפעול יותר? בעומק, השאלה היתה: דוד המלך ע"ה שואל בתהילים⁴: "מה אשיב לה?" כל תגמולהי עלי" - מה יהודי יכול להשיב לרבונו של עולם? עונה דוד מלכנו: "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא" - מהי הקריאה בשם ה'? הגמרא

בברכות⁵ דורשת: "מניין לברכת התורה מן התורה? שנאמר: "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו", מבאר שם המהרש"א⁶: "דהיינו כשאני קורא

בתורה שהיא כולה שמות של הקדוש ברוך הוא, שכל התורה באותיותיה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא". לימוד התורה היא הקריאה בשם ה', לימוד הגמרא שהיא פירוש התורה (כפי שראינו ברמב"ם) הוא בעצם העיסוק בשם ה', והוא הדבר היחיד שיכול יהודי "להשיב" לה', על כל אשר גמל עמו, לקרוא בשם ה', לפרסם!

קמא, שם נמצאת הסוגיה ממנה מקשים התוספות בקידושין) משמע שהמעשה גדול יותר, ותירצו התוספות כך: "דאדם שלא למד עדיין ובא לימלך אם ילמוד תחילה או יעסוק במעשה, אומרים לו למוד תחלה! לפי שאין עם הארץ חסיד' אבל אדם שלמד כבר, המעשה טוב יותר מלימוד". אם אדם לא למד איך יעשה מעשה? אפילו להדליק נרות חנוכה כדבעי הוא לא ידע, קל וחומר להסתדר במטבח ושאר דברים... אך אדם שהוא כבר גדול בתורה - למד כמה שנים טובות, מילא כרסו בש"ס ופוסקים, למד הלכה, יודע ש"ס, יודע מסכתות, הוא יכול עכשיו לעשות.

מהגמרא בבבא קמא עולה יסוד נפלא, ועליו אין מחלוקת: "אפילו 'קיים' אמרינן, 'לימד' לא אמרינן. והאמר מר: גדול למוד תורה, שהלמוד מביא לידי מעשה? לא

קשיא: הא למיגמר, הא לאגמורי". המדרגה הגבוהה ביותר היא "לאגמורי" - ללמד לאחרים! זהו השבח הגדול ביותר - יותר מלימוד תורה לאדם עצמו, ויותר ממעשה המצוות.

יאמר השומע בליבו: "אני לא רואה את תפקידי בחיים כרב או כמחנך המלמד תורה לאחרים, הדבר לא מתאים לי ואין לי את היכולות הנדרשות". נענה ונאמר לו: אינך חייב להיות רב, אך כל אחד ואחד מאתנו צריך, ורוצה, לזכות במדרגה הזו של 'ללמד לאחרים'.

איך אפשר לזכות למדרגה הזו באופן מעשי? אפשר ללמוד עם חברותא צעירה

⁴ קט"ז, י"ב.

⁵ דף כ"א.

⁶ חידושי אגדות שם.

של עולם חכמה לאדם לייצר פלאפונים?
לאיזו מטרה אם לא לזאת? "כל הנקרא
בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף
עשיתיו"⁷. זה דבר נפלא ואפשר לעשות
זאת בקלות. אפשר לתת חיים לאדם
מבחוץ ולחבר אותו להר סיני.

שמעתי פעם דבר נפלא ובוה נחתום:
המשנה במסכת אבות אומרת⁸: "רבן
יוחנן בן זכאי אומר- אם למדת תורה
הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך
נוצרת"⁹ הפירוש הפשוט הוא אל

תגאה¹⁰, אך שמעתי דרש
נפלא: אם למדת תורה
הרבה -"אל תחזיק טובה
לעצמך" הטובה זו
התורה! אל תחזיק אותה
רק לעצמך, תן אותה גם
לאחרים! בעזרת ה' נזכה
כולנו לחבר יהודים מחוץ
לבית המדרש אל בית
המדרש, לבית המדרש
הדינמי והחי של עם
ישראל שהוא לימוד
הגמרא. נוסף עוד מסכת
ועוד מסכת, נהיה
מחוברים לש"ס. כל אחד
יציב לעצמו מטרות ויעדים בלימוד
התורה, מטרות פרטיות, ומטרות כלל
ישראליות.

הקב"ה יעזור ויאפשר לנו ויתן לנו
להרבות תורה ולגדל שם ה' בעולם.

במהלך הנסיעה התקשר לרב דוד תורג'מן,
סמג"ד ביחידה קרבית, משומעי לקח
ואמר לו: "הרב, יש לי עשר דקות פנויות
אפשר ללמוד?" וכך למדו יחד גמרא
מסכת ברכות, מאותה הנקודה בה עצרו
יום קודם. נמלאתי התפעלות מהדבר
הנפלא הזה, וחשבתי להציע אותו לכולנו:
בחר לך מישהו שקרוב אליך, שלא נמצא
בין כתלי בית המדרש ותציע לו ללמוד
בקביעות, כל יום, או שלוש פעמים
בשבוע, לפי היכולת שלך ושלו, ללמוד
יחד גמרא, כמה דקות
שאפשר. כמה תספיקו?
כמה שורות, אולי עמוד,
אולי חצי עמוד, אך
התועלת והמשמעות של
הדבר היא לחבר יהודי
להר סיני! (כל שאר
הניסיונות למצוא כל מיני
אפשרויות למידה למי
שלא לומד בביהמ"ד
מסתכמים בלקרוא עלוני
שבת ואולי לשמוע מדי
פעם איזה שיעור...). זה
דבר כך כך נפלא! מי
שלומד גמרא מונח

**בחר לך מישהו שקרוב אליך,
שלא נמצא בין כתלי בית
המדרש ותציע לו ללמוד
בקביעות, כל יום, או שלוש
פעמים בשבוע, לפי היכולת
שלך ושלו, ללמוד יחד גמרא,
כמה דקות שאפשר. כמה
תספיקו? כמה שורות, אולי
עמוד, אולי חצי עמוד, אך
התועלת והמשמעות של
הדבר היא לחבר יהודי להר
סיני!**

בלימוד! יחשוב כל אחד מאתנו כיצד הוא
יכול לקיים את הדבר: אחד יחליט ללמוד
עם אביו, והשני עם אחיו. אחר יחליט
לקבוע לימוד עם בחור משיעור ה' שלמד
כאן חמש שנים ועזב השבוע את ספסלי
בית המדרש. וכי בגלל שסיים את שנות
הישיבה עוזב הוא את אביו ורבא? חלילה
וחס! מי שעוזב את אביו ורבא עוזב את
החיים! אביו ורבא נשארים אתנו עד היום
האחרון. אפשר לאמץ חייל שהתגייס
ומשרת בצבא - נאמר לו: 'מתי שאתה
יכול, אני איתך!'. בשביל מה נתן רבונו

⁷ ישעיהו, מ"ג, ז'.

⁸ ב', ח'.

⁹ פירוש רש"י שם.

¹⁰ עבודת ישראל שם.

--- הזכות ללמוד תורה לאחרים! ---

